

3. Uskontoa harjoitetaan eri tavoin

Ydinsisältö

Oppineiden uskonto ja kansanomainen uskonnollisuus

- Saman maailmanuskonnon sisällä esiintyy suuria eroja uskonnon harjoittajan roolin/aseman perusteella. → Voidaan puhua oppineiden uskonnosta ja toisaalta tavallisten ihmisten harjoittamasta arjen uskonnosta, kansanomaisesta uskonnollisuudesta.
- Oppineiden uskonnon tyypillisiä piirteitä:
 - oppineisuus, kirjaviisuus, pyhien kirjojen tulkinta
 - järjestäytyneisyys, hierarkkisuus
 - oppineilla korkein asema uskonnollisessa organisaatiossa: hallitsevat opit, lait ja viralliset rituaalit
 - Oppineet vaalivat uskon ”puhtautta”.

- Virtuooseja eli uskontonsa esimerkillisiä edustajia arvostetaan heidän elämäntapansa vuoksi, esimerkiksi
 - hindulaisuudessa sadhut, vaeltelevat kerjäläisaskeetit
 - buddhalaisuudessa luostareissa asuvat munkit
 - kristinuskossa pyhimykset.
- Uskonnolliset virtuoosit voivat tulla hyvin erilaisista yhteiskuntaluokista, eivätkä he välttämättä ole kirjanoppineita.

- Kansanomaisen uskonnollisuuden tyypillisiä piirteitä:
 - ei virallista asemaa kuten oppineiden uskonnolla
 - keskiössä on uskonnollinen toiminta (rituaalit, juhlat, tavat) opin ja kirjaviisauden asemesta
 - uskonnonharjoittamisen lähtökohtana ihmiselämän eri vaiheet → siirtymäriitit
 - uskonnon ”puhtaus” ei ole niin tärkeää → eri uskontoperinteistä saatetaan yhdistää elementtejä (synkretismi)
 - pyhät kirjoitukset tärkeitä, mutta niiden käyttö poikkeaa oppineiden tavasta käyttää niitä → käyttö esim. eräänlaisena amulettina.

Uudet uskonnot

- liikkeitä, jotka ovat verrattain nuoria
→ perustettu vuoden 1800 jälkeen; valtaosa saanut alkunsa toisen maailmansodan jälkeen
- eroavat selkeästi valtavirran uskonnoista
- usein ovat syntyneet jonkun vaikutusvaltaisen henkilön ympärille ja ovat jäsenmäärältään pieniä
- tyypillisiä piirteitä:
 - maallikkoliikkeitä
 - liikkeen sanoma esitetään erityisen ajankohtaisena nykyisessä maailmantilanteessa
 - korostavat henkilökohtaisen uskonnollisen kokemuksen merkitystä, selkeiden elämäntapaohjeiden noudattamista ja henkilökohtaista hartauselämää
 - Jotkin liikkeet vaativat jäseniltään tiukkaa sitoutumista liikkeen edustamiin näkemyksiin ja elämäntapaan.

UUSIA USKONNOLLISIA LIIKKEITÄ

1. Perinteisten maailmanuskontojen pohjalta syntyneitä liikkeitä:
 - kristillisperäisiä
 - traditionaaliset: Elämän Sana
 - uudet uskonnot: mormonit, Jehovan todistajat, yhdistymisliike
 - hindulaisperäisiä: TM-liike, Krishna-liike
 - buddhalaisperäisiä: Soka Gakkai
 - islamilaisperäisiä: bahá'í
 - taolaisuuteen pohjautuvia: Falun Gong
2. Länsimaiseen esoteriaan perustuvia liikkeitä: ruusuristiläisyys, teosofia, spiritualismi, vapaamuurarius
3. Länsimaisiin psykologioihin ja terapioihin perustuvia liikkeitä: skientologia
4. Esikristillisten ja alkuperäiskansojen uskontojen uudelleenelvytyksiä: wicca, uussamanismi
5. Muita: ufouskonnot, satanismi

Muun muassa skientologia lupaa kannattajilleen henkisen kehittymisen mahdollisuuksia. Uskontoon liittyy myös salaista tietoa, joka paljastetaan vain edistyneille. Kuvan skientologikirkko sijaitsee Los Angelesissa.

Oppikirjan s. 34

MAAT, JOISSA ON ENITEN UUSIEN
USKONTOJEN KANNATTAJIA (2015)

Maa	Lkm.	% väestöstä
Japani	34 000 000	26,5
Vietnam	10 000 000	11,0
Etelä-Korea	7 000 000	14,2
Indonesia	4 000 000	1,6
Pohjois-Korea	3 200 000	12,9
Yhdysvallat	1 700 000	0,5
Taiwan	1 600 000	6,7
Brasilia	1 600 000	0,7
Kiina	220 000	< 0,1
Hongkong	190 000	2,7
Koko maailma	65 000 000	0,9

Lähde: Brian Grim et alii (toim.): *Yearbook of International Religious Demography* 2016. Leiden: Brill.